

ສິດທິໄດ້ຮັບການບໍາບັດ: ສຸຂະພາບຈິດຂອງຊາວອະເມຣິກັນ ເອເຊັຍຕະເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ໃນຮັຖຄາ ລິຟໍເນັຍ

ດ້ວຍຄວາມຮ່ວມມືແລະແຮງຊຸກຍູ້ຈາກບັນດາອົງການຊ່ວຍເຫຼືອສິ່ງຄົມຕ່າງໆ ແລະຈາກບຸກຄົນທ້ວຣັຖ, SEARAC ໄດ້ເປີດແຜ່ເອກະສານຮອບຮວມລາຍງານເອີ້ນວ່າ ສິດທິການບໍາບັດຄົນສູ່ສະພາບ (*Right to Heal*) ເພື່ອນໍາຈຸດເດັ່ນຕ່າງໆທີ່ເປັນສິ່ງທ້າທາຍຂອງຊາວອະເມຣິກັນເອເຊັຍຕະເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ (SEAs) ໃນການເຂົ້າເຖິງການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດພາຍໃນຮັຖ ແລະເພື່ອເປັນການສະເໜີຄໍາແນະນໍາໃນການວາງນະໂຍບາຍທີ່ຈະແກ້ໄຂບັນຫາຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ຊຸມຊົນ. ໃນປີ 2019 ພວກເຮົາໄດ້ເກັບກໍາຄວາມເຫັນຈາກສະມາຊິກໃນຊຸມຊົນໄດ້ເກືອບ 250 ສະບັບ ແລະໄດ້ທໍາການສໍາຫຼວດ, ຈັບກຸ່ມສົນທະນາ, ແລະສໍາພາດຜູ້ແຈ້ງເຫດທ້ວຣັຖຄາລິຟໍເນັຍ. ຂໍ້ມູນສະຖິຕິຂອງເຮົາສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ **ລະບົບການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດແມ່ນບໍ່ເໝາະສົມ ຫຼືຄົນ (SEAs) ເຂົ້າບໍ່ເຖິງ ແລະສ່ວນຫຼາຍແມ່ນລົ້ມເຫຼວໃນການບໍລິການຊຸມຊົນຜູ້ມີຄວາມສ່ຽງສູງເລື່ອງບັນຫາສຸຂະພາບຈິດ ແລະຄວາມເຈັບຊ້າຝັງໃຈ ທີ່ເປັນສາເຫດມາຈາກປະສົບການ ສົງຄາມ, ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ, ແລະການເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ.**

ເນື້ອໃນສໍາຄັນ

1. ການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມດ້ານປະເພນີແລະພາສາຈໍາເປັນຕ້ອງຄໍາມົງເຖິງທຸກດ້ານຂອງປະເພນີ, ການປະສົມຊາດຕິພັນ, ປະເດີນທາງແນວຄິດຕາມຍຸກສະໄໝ, ການບໍາບັດ, ແລະພາສາ.
2. ການເຂົ້າເຖິງການຮັກສາທີ່ເໝາະສົມເປັນສິ່ງສໍາຄັນຕໍ່ການບໍາບັດ ແລະກໍາຈັດວົງຮອບຄວາມຊ້າຝັງໃຈທີ່ສົ່ງຜົນເສັຍໄປຮອດຄົນລຸ້ນໃໝ່ໃນສິ່ງຄົມຄົນ (SEAs).
3. ວິທີແກ້ໄຂບັນຫາສິ່ງຄົມທີ່ມີປະສິດຜົນເພື່ອທໍາລາຍອຸປະສັກການບໍາບັດນັ້ນມີຢູ່ແລ້ວ, ແຕ່ມັນບໍ່ຖືກເອົາມານໍາໃຊ້ເຕັມທີ່ ຫຼືບໍ່ມີການທຸ່ມເທບໃສ່ໃຈເທົ່າທີ່ຄວນ.

ທ່ານຮູ້ບໍ່ວ່າ?

ຖ້າປຽບທຽບກັນຄົນທ້ວຣັຖຄົນ (SEAs) ປະເຊີນກັບຄວາມທ້າທາຍດ້ານບັນຫາສຸຂະພາບຈິດໃນລະດັບສູງ, ລວມເຖິງໂຮກຊິມເສົ້າຮຸນແຮງ, PTSD (ໂຮກປ່ວຍເຈັບຊ້າຝັງໃຈ), ແລະໂຮກວິຕິກັງວິນ, ດ້ວຍສາເຫດມາຈາກປະສົບການສົງຄາມ, ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ, ແລະການເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ.

ຜູ້ໃຫຍ່ຊາວຂະເໝນ 62% ມີອາການໂຮກປ່ວຍທາງໃຈ ປຽບທຽບກັບ 3% ຂອງຄົນທ້ວຣັຖ

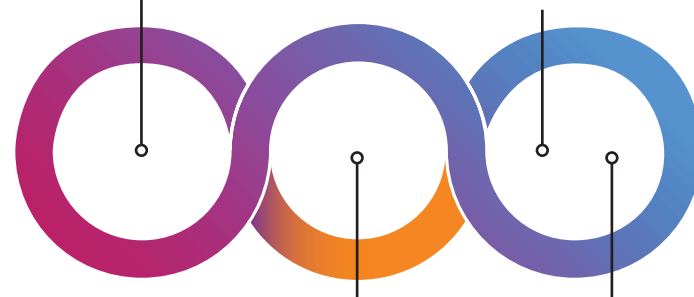
75% ຂອງຜູ້ຖືກກະທົບທີ່ສົ່ງຄໍາຕອບຄືນມາໄດ້ແຈ້ງບອກວ່າ ເຂົາເຈົ້າບໍ່ເຄີຍໄດ້ຮັບບໍລິການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດທີ່ເໝາະສົມ.

ໃນແດວວິງຜູ້ຊ່ຽວຊານໃຫ້ບໍລິການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດທີ່ເປັນຄົນເອເຊັຍປາຊີຟິກ (AAPI) ມີພຽງ 70 ຄົນ ຕໍ່ 100,000 ຄົນທີ່ເປັນຊາວ (AAPI) ໃນສະຫະລັດ, ພ້ອມກັບອັດຕາສ່ວນຕໍ່າສຸດຂອງນັກບໍາບັດທີ່ເວົ້າພາສາຂອງຕົນໄດ້ໃນຊຸມຊົນລາວ, ຂະເໝນ, ແລະເຜົ່າມັ້ງອະເມຣິກັນ.

ວົງຮອບອັນຕະລາຍ

ປະສົບການຈາກສົງຄາມ, ການສູນເສັຍ, ເຫດເຈັບຊ້າຝັງໃຈ, ແລະການເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ ສາມາດນໍາພາສູ່:

- ມີຄວາມສ່ຽງສູງຂອງໂຮກຊິມເສົ້າແລະກົດດັນ
- ການພົວພັນຂ້າມລຸ້ນສະໄໝໃນຄອບຄົວສົ່ງຜົນເສັຍໃສ່ເດັກເຍົາວະຊົນຄົນອົບພະຍົບ ທີ່ອາດເກີດອາການເຊິ່ງມີຜົນຈາກເຫດເຈັບຊ້າຝັງໃຈ

- ປະເຊີນບັນຫາການເງິນ, ຄວາມທຸກຍາກ, ການຖືກຂົ່ມເຫັງ, ຖືກລະເລີຍ, ປ່ວຍຊໍາເຮື້ອ, ຄວາມກົດດັນດ້ານຄອບຄົວສູງຂຶ້ນ, ແລະລະດັບຄວາມສາມາດເບິ່ງແຍງລູກເດັກຫຼຸດລົງ
- ມີຄວາມສ່ຽງສູງໃນການພົວພັນກັບລະບົບອາຊະຍາກໍາ ແລະສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ຖືກເນລະເທດ

ຜົນສະທ້ອນຂອງການປົ່ນປົວທີ່ບໍ່ມີຄວາມເໝາະສົມ

- 60% ຂອງຜູ້ທີ່ມີບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບຈິດແຈ້ງເຖິງຄວາມທ້າທາຍຕ່າງໆທີ່ເຂົາເຈົ້າປະສົບມາ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າທ້ຖອຍໃຈຈາກການຊອກຫາທຶນທາງບໍາບັດໄປ
- ຄວາມທ້າທ້າຍຂອງບັນຫາສຸຂະພາບຈິດສິ່ງ “ຄົນຜົນກະທົບ” ຕໍ່ຫຼາຍຄອບຄົວ. ອາການປ່ວຍທາງໃຈທີ່ສິ່ງຕໍ່ຂ້າມລຸ້ນສະໄໝນັ້ນແມ່ນເປັນເຫດມາຈາກບັນຫາສຸຂະພາບຈິດທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການບໍາບັດ ເຊິ່ງສິ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ເກີດບັນຫາປ່ວຍທາງໃຈໄປຫາລູກຫຼານລຸ້ນຕໍ່ໄປ, ສ້າງຄວາມຍາກລໍາບາກຕໍ່ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງພໍ່ແມ່-ລູກ, ແລະປູກຝັງແນວຄິດທີ່ເຮັດໃຫ້ເດັກນ້ອຍເຍົາວະຊົນມີດຽບເກັບກິດຢູ່ກັບອາການຊ້າໃຈຕໍ່ໄປ.
- ໃນຈໍານວນຜູ້ສິ່ງຄໍາຕອບການສໍາຫຼວດກັບມາທີ່ໄດ້ສໍາເຫຼັດການບໍາບັດ, 91% ເຈາະຈົງແຈ້ງວ່າ ການໄດ້ຮັບບໍລິການບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດທີ່ເໝາະສົມຊ່ວຍໃຫ້ສະພາບຂອງເຂົາເຈົ້າດີຂຶ້ນ, ແລະ 53% ແຈ້ງວ່າວິທີດັ່ງກ່າວຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມຫວັງຂຶ້ນ ແລະສ້າງແນວຄິດດ້ານບວກຕໍ່ປະເດັດສຸຂະພາບຈິດ

ສຽງຈາກຊຸມຊົນ

ໃນຖານະທີ່ເປັນນາຍພາສາຂຶ້ນທະບຽບກັບຕຸລາສານຂອງອັດຕາລິພິເນັຍ ແລະເປັນລູກຫຼານຊາວລາວອົບພະຍົບ ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ດີກັບຄວາມລໍາບາກທີ່ຕອນຍິ່ງນ້ອຍຕ້ອງຫຼິ້ນບົດບາດເປັນນາຍພາສາໃຫ້ພໍ່ແມ່ຜູ້ເພິ່ນບໍ່ເຂົ້າໃຈພາສາອັງກິດ ເພິ່ນມີບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບຈິດໂດຍບໍ່ຮູ້ວິທີແກ້ໄຂ ແລະຮອດບໍ່ຮູ້ວ່າເພິ່ນປ່ວຍໃຈ. ມັນເລີຍກາຍເປັນບັນຫາໃນຄອບຄົວທີ່ບໍ່ເຄີຍໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ເປັນເຫດໃຫ້ມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຜິດຖຽງ ແລະບໍ່ເຂົ້າໃຈກັນມາໂດຍຕະຫຼອດ. ຂ້າພະເຈົ້າຕ້ອງບັງຄັບໃຫ້ໂຕເອງຮຽນຮູ້ພາສາອັງກິດໄວໆ ແລະພາສາລາວເອງກໍບໍ່ແຂງພໍສໍາລັບການແປໃຫ້ພໍ່ແມ່ເຂົ້າໃຈເຕັມທີ່ ເລີຍເຮັດໃຫ້ເພິ່ນຕ້ອງເອົາຕາມມິຕາມເກີດ ບໍ່ໄດ້ຮັບບໍລິການດ້ານສະຫວັດດີການສັງຄົມຢ່າງເຕັມທີ່. ໃນປະຈະບັນ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ຝຶກພາສາລາວໃຫ້ເກັ່ງຂຶ້ນເພື່ອເປັນນາຍພາສາທີ່ມີປະສິດິພາບ ເປັນການຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ຊາວລາວໄດ້ເຂົ້າເຖິງລະບົບຕ່າງໆ. ໃນຖານະນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າເຫັນຄົນລາວຈໍານວນຫຼາຍບໍ່ສາມາດເຮັດຕາມຄໍາສັ່ງສານ ເວລາທີ່ຖືກກໍານົດໃຫ້ເຂົ້າຮັບການບໍາບັດດ້ານສຸຂະພາບຈິດແລະຄໍາແນະນໍາຈາກຜູ້ຊ່ຽວຊານ ເພາະເຂົາເຈົ້າບໍ່ເກັ່ງພາສາອັງກິດ ແລະວິທີການປົ່ນປົວແລະຄໍາແນະນໍາບໍ່ສອດຄ່ອງກັບປະເພນີຂອງຄົນລາວ ເຮັດໃຫ້ເປັນການເສັຍເວລາແລະຜູ້ກ່ຽວບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການບໍລິການຕາມເປົ້າໝາຍ ເປັນເຫດເຮັດໃຫ້ການພົວພັນກັບລະບົບສານມີບັນຫາເພິ່ນຂຶ້ນມາລິພົມນະວິງ, ເມືອງແຊກກຣະເນັ້ນໂຕ

This project was funded by the California Endowment. For a full list of references and acknowledgements, please see the full report at: bit.ly/SEARACRight2Heal2021

ບົດແນະນໍາສໍາຄັນຂອງນະໂຍບາຍກົດໝາຍ

(Policy Recommendations)

1. **ເພິ່ນລະດັບການເຂົ້າເຖິງ:** ໃຫ້ບູລະມະສິດດ້ານການສຶກສາຕໍ່ຊຸມຊົນທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການ, ໂຕສະນາ, ແລະນໍາທາງ ພ້ອມທັງໂຄງການປ້ອງກັນແລະຍິ່ນມີຊ່ວຍເຫຼືອຕ່າງໆ.
2. **ລົງທຶນກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃນຊຸມຊົນ:** ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ນັກບໍາບັດສຸຂະພາບຈິດແຫວກແນວ, ໃຫ້ທຶນເງິນສ້າງສູນສະເພາະການບໍາບັດ ເພື່ອເປັນການສ້າງພະລັງແລະດຶງດູດຄວາມສົນໃຈ, ແລະເພື່ອສົ່ງເສີມແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນແລະການບໍລິການທີ່ມີຄວາມປະສົມປະສານໃນສັງຄົມ
3. **ປັບປຸງຄຸນນະພາບການບໍາບັດ:** ຮັບປະກັນໃຫ້ມີອຸປະກອນເອກະສານໃນພາສາຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ, ນໍາໃຊ້ນາຍພາສາທີ່ມີຄຸນນະພາບ, ແບ່ງແຍກຂໍ້ມູນເປັນລະບຽບ, ແລະເພິ່ນຈໍານວນຜູ້ໃຫ້ບໍລິການຢ່າງຫຼາກຫຼາຍແລະມີຄວາມນອບນ້ອມຕາມປະເພນີ.
4. **ປະສົມປະສານການບໍລິການດ້ານສຸຂະພາບຈິດ** ໂດຍການສໍາຫຼວດໂຄງການທີ່ຕັ້ງໃນໂຮງຮຽນ ເດັກເຍົາວະຊົນທີ່ມີໄພອັນຕະລາຍ(Adverse Childhood Experience).
5. **ໃຫ້ທຶນເງິນ** ການຄົ້ນຄວ້າຄວາມຕ້ອງການສະເພາະຂອງຊຸມຊົນ ແລະເພື່ອການສ້າງແລະນໍາໃຊ້ບໍລິການທີ່ເໝາະສົມ ແລະມີປະສິດິຜົນ.

